

Προς
κ. Μάξιμο Χαρακόπουλο
Πρόεδρο Διαρκούς Επιτροπής Δημοσία Διοίκησης, Δημόσια Τάξης και
Δικαιοσύνης

**Θέμα: Επιστημάνσεις Συνηγόρου του Πολίτη επί του σχεδίου νόμου:«Νέο
πλαίσιο για ευζωία των ζώων συντροφιάς – Πρόγραμμα Άργος»**

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Επί του σχεδίου νόμου:«Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς –Πρόγραμμα «ΑΡΓΟΣ» και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή στις 06.09.21, θα ήθελα να σας καταθέσω εγγράφως τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη, όπως έχουν διαμορφωθεί από τη μακρά εμπειρία διαμεσολάβησης της Ανεξάρτητης Αρχής σε θέματα προστασίας ζώων συντροφιάς.

Ο σεβασμός στη ζωή και την υγεία των ζώων αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα της περιβαλλοντικής προστασίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένως κληθεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να παραστεί σε σχετικές συσκέψεις και να εκφράσει τις απόψεις του στο πλαίσιο σχεδιαζόμενων νομοθετικών τροποποιήσεων. Υπό το πρίσμα αυτό, η Ανεξάρτητη Αρχή κατέθεσε, δια των εκπροσώπων της, τις απόψεις της ενώπιον της Διαρκούς Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής στις 22 Ιουνίου 2017¹.

Με το σχέδιο νόμου επιχειρείται μια ουσιαστική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου προστασίας των ζώων συντροφιάς, στη βάση ενός ολιστικότερου προγράμματος διαχείρισης και προστασίας των ζώων. Το σχέδιο νόμου καθιερώνει τη θεσμοθετημένη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων θεσμικών φορέων και κοινωνικών εταίρων και εισάγει ένα αυστηρότερο πλαίσιο

¹<https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.441652>

προστασίας μέσω της συντονισμένης παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του.

Παραθέτω ακολούθως τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί συγκεκριμένων άρθρων του νομοσχεδίου και προσδοκώ η εμπειρία της Αρχής να συμβάλει στο θεσμικό διάλογο για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και εφαρμόσιμου νομοθετικού πλαισίου.

Σχολιασμός κατ' άρθρο

Άρθρο 4 Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς

Το προβλεπόμενο Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς (ΕΜΖΣ) αποτελεί το κύριο επιχειρησιακό εργαλείο, με το οποίο αναμένεται να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του συνόλου των θεμάτων που αφορούν τα ζώα συντροφιάς. Στην εν λόγω διαδικτυακή βάση, η οποία περιέχει πλέον πλήθος απαραίτητων στοιχείων, θα έχουν πρόσβαση όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ήδη με το υπ' αρ. πρωτ. Φ.1300.2./31550/17.07.17 έγγραφό του προς τον τότε Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων είχε τονίσει την αναγκαιότητα πρόσβασης όλων των δήμων στη Διαδικτυακή Βάση Σήμανσης και Καταγραφής Ζώων Συντροφιάς του ΥΠΑΑΤ για τη σήμανση και καταγραφή των ζώων συντροφιάς, προκειμένου να είναι ενήμεροι, τόσο για τον αριθμό των δεσποζόμενων, όσο και των αδέσποτων ζώων της περιοχής αρμοδιότητάς τους, όπως έχουν καταγραφεί και σημειωθεί από τους αρμόδιους κτηνιάτρους.

Ως εκ τούτου, η πρόβλεψη περί απευθείας πρόσβασης όλων των άμεσα εμπλεκόμενων αρμοδίων υπηρεσιών στη βάση δεδομένων αποτελεί ένα εξαιρετικά σημαντικό βήμα για την καλύτερη οργάνωση των προγραμμάτων προστασίας των ζώων συντροφιάς.

Σημαντικό βήμα αποτελεί και το Μητρώο Παραβατών του άρθρου 36 το οποίο θα διαλειτουργεί με το ΕΜΖΣ, προκειμένου να εμποδίζεται η δυνατότητα απόκτησης ζώου, σε περίπτωση τελεσίδικης ποινικής καταδίκης για παράβαση των διατάξεων περί προστασίας και ευζωίας.

Άρθρο 10 Αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των δήμων

Αναφορικά με παρ. 9^α και παρ. 11, η κτηνιατρική εισήγηση της πενταμελούς Επιτροπής της παρ. 8 για την ευθανασία αδέσποτου ζώου θα πρέπει να είναι πλήρως τεκμηριωμένη και αναλυτική, προτείνεται, δε, να δημοσιοποιείται στην ανάρτηση της σχετικής απόφασης.

Άρθρο 11 Χρηματοδότηση δήμων - Πρόγραμμα «Άργος»

Η υποχρέωση ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών ή διαδημοτικών καταφυγίων αδέσποτων ζώων συντροφιάς έχει ήδη θεσπιστεί από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο. Εντούτοις, τόσο οι μειωμένες οικονομικές δυνατότητες των δήμων όσο και η έλλειψη σχετικών χρηματοδοτήσεων κατά τα παρελθόντα έτη, είχαν σαν αποτέλεσμα την εξαιρετικά περιορισμένη ίδρυση νέων καταφυγίων².

Κατά τη διερεύνηση σχετικών αναφορών από το Συνήγορο του Πολίτη διαπιστώθηκε, ότι, παλαιότερα, η χρηματοδότηση πραγματοποιείτο, κατόπιν του απαιτούμενου ελέγχου περαίωσης του έργου, δηλαδή πολλά χρόνια μετά την αποπεράτωση κατασκευής του καταφυγίου, γεγονός που αποθάρρυνε πολλούς δήμους να κινήσουν τις διαδικασίες ίδρυσης. Έτσι, επί σειρά ετών η ίδρυση νέων καταφυγίων αδέσποτων ζώων συντροφιάς δεν εντάσσονταν στις επιλέξιμες δαπάνες της οικονομικής ενίσχυσης των δήμων.

Με βάση την παραπάνω εμπειρία, ο Συνήγορος του Πολίτη τονίζει την αναγκαιότητα πρόβλεψης της σταδιακής εκταμίευσης του ποσού των επιχορηγήσεων, κατόπιν σχετικών ελέγχων, για την πορεία των προβλεπόμενων έργων, προκειμένου οι δήμοι να έχουν τη δυνατότητα απρόσκοπτης υλοποίησης των έργων αυτών.

Άρθρο 15 Διατήρηση ζώων συντροφιάς σε κατοικίες

Η Ανεξάρτητη Αρχή έχει και κατά το παρελθόν σαφώς υποστηρίξει τη θέση, ότι είναι αναγκαίο να υπάρξει από τη νομοθεσία περιορισμός ως προς το μέγιστο αριθμό ζώων συντροφιάς ανά οικία με κριτήρια βάσει του είδους του ζώου και του τύπου της κατοικίας (διαμέρισμα ή μονοκατοικία). Ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός ζώων συντροφιάς δεν προτείνεται να επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των ιδιοκτητών, ακόμα και όταν αυτή εκφράζεται μέσω της γενικής συνέλευσης των συνιδιοκτητών και αποτυπώνεται στον κανονισμό της πολυκατοικίας, δεδομένου, ότι δεν αφορά μόνο τους συνιδιοκτήτες, αλλά και τους περίοικους. Προφανώς, δε, στις περιπτώσεις που παρατηρείται μεγάλος αριθμός φιλοξενούμενων ζώων, για πρακτικούς λόγους, καθίσταται ανεφάρμοστη η τήρηση των διατάξεων περί ευζωίας, των υγειονομικών διατάξεων καθώς και των ωρών κοινής ησυχίας.

Σε κάθε περίπτωση, τυχόν θέσπιση μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού ζώων συντροφιάς ανά οικία δεν θα πρέπει να έχει αναδρομική ισχύ.

²Για παράδειγμα, μια δυνατότητα χρηματοδότησης των ΟΤΑ για το σκοπό αυτό είχε δοθεί το 2019, όταν πραγματοποιήθηκε πρόσκληση προς τους δήμους μέσω του προγράμματος «Φιλόδημος II» για την υποβολή προτάσεων περί κατασκευής, συντήρησης και εξοπλισμού εγκαταστάσεων καταφυγίων.

Άρθρο 24 Κακοποίηση των ζώων

Από την παρ. 1 και 2 του εν λόγω άρθρου, σε συνδυασμό με το άρθρο 33 παρ.1, συνάγεται, πλέον, με απόλυτη σαφήνεια, ότι οι διατάξεις και οι αντίστοιχες κυρώσεις περί κακοποίησης αφορούν σε όλα τα είδη ζώων, όπως είναι για παράδειγμα τα άγρια ή τα οικόσιτα, αν και το συγκεκριμένο νομοσχέδιο αφορά στα ζώα συντροφιάς. Εξάλλου, σύμφωνα με τη διατύπωση του ισχύοντος άρθρου 16 του ν. 4039/2012, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, δεν προκύπτει, ότι η εφαρμογή αυτού περιορίζεται μόνο στον τομέα των ζώων συντροφιάς, αλλά, αντιθέτως, εξάγεται το συμπέρασμα ότι μπορεί να εφαρμοσθεί και σε οιοδήποτε είδος ζώου.

Η πρόβλεψη αυτή θεωρείται εξαιρετικά σημαντική, δεδομένου, ότι κανένα από τα λοιπά νομοθετήματα περί προστασίας ζώων, άλλων ειδών, δεν περιγράφει σαφώς τα αδικήματα, αλλά και δεν προβλέπει τις αντίστοιχες αυστηρές κυρώσεις του νόμου περί ζώων συντροφιάς, σε περίπτωση κακοποίησής τους.

Άρθρο 28 Καταφύγια

Σύμφωνα με το άρθρο 28 καταφύγια αδέσποτων ζώων μπορούν να ιδρύνουν και να λειτουργούν οι δήμοι, αλλά και τα φιλοζωικά σωματεία και οι οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως και τα φυσικά πρόσωπα. Η πρόβλεψη της δυνατότητας των φιλοζωικών σωματείων και οργανώσεων να ιδρύνουν καταφύγια, όπως αντίστοιχα οι δήμοι, αξιολογείται κατ' αρχάς ως θετική, δεδομένου του μεγάλου αριθμού αδέσποτων ζώων σε ορισμένους δήμους της χώρας και της μέχρι σήμερα αποδεδειγμένης αδυναμίας αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί, ότι η διαχείριση αδέσποτων ζώων εξακολουθεί να ανήκει ως αρμοδιότητα στους δήμους, ως εκ τούτου, η ίδρυση και λειτουργία καταφυγίων από ιδιώτες, θα πρέπει να υπόκειται σε αυστηρό πλαίσιο ελέγχου και να μην υπερβαίνει τις πραγματικές ανάγκες για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων ανά περιοχή.

Άρθρο 30 Ίδρυση και λειτουργία περιφραγμένων πάρκων σκύλων

Προτείνεται η θέσπιση υποχρέωσης, αντί δυνητικής ευχέρειας, των δήμων για τη διαμόρφωση και λειτουργία ελάχιστου αριθμού πάρκων σκύλων ανά δήμο, λαμβανομένων υπόψη κριτηρίων όπως ο πληθυσμός του δήμου και η εδαφική του έκταση³, με διάταξη ανάλογη με εκείνη της παρ. 3 του άρθ. 10 του σχεδίου νόμου (περί υποχρέωσης δήμων να λειτουργούν ελάχιστο αριθμό καταφυγίων). Με τη θέσπιση υποχρέωσης στους δήμους να λειτουργούν πάρκα

³ Έτσι, δήμοι με μεγάλο πληθυσμό και διαμερισματική διαίρεση δέον, όπως υπέχουν υποχρέωση για τη δημιουργία και λειτουργία ελάχιστου αριθμού πάρκων σκύλων ανά διαμέρισμα/δημοτική ενότητα.

σκύλων, επίσης, ενδεχόμενη αδράνεια εκ μέρους τους θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της παρ. 7 του άρ. 45, με παράλληλη πρόβλεψη, επιπλέον, για φορέα που θα μπορούσε να αναλάβει, έναντι του 'αδρανούς' δήμου τη λειτουργία πάρκου/ων, δαπάναις του υπόχρεου δήμου. Σε μεταβατική διάταξη, δε, προτείνεται να προβλεφθεί το απαιτούμενο χρονικό περιθώριο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτής της δράσης.

Άρθρο 31 Εκπαίδευση επιμόρφωση και προαγωγή της φιλοζωίας

Η εκπαίδευση, επιμόρφωση και προαγωγή της φιλοζωίας αποτελούν θεμέλια για οιαδήποτε προσπάθεια επιτυχημένης εφαρμογής ενός νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των ζώων. Δεδομένου, ότι με το παρόν νομοσχέδιο τροποποιούνται σημαντικά οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών, αλλά και οι διαδικασίες που ίσχυαν μέχρι σήμερα για την υιοθεσία, εκτροφή κ.λπ., είναι χρήσιμο να οργανωθούν ευρείες ενημερωτικές εκστρατείες, προκειμένου οι πολίτες να γνωρίσουν με ακρίβεια το νέο πλαίσιο.

Άρθρο 38 Αρμοδιότητα Συνηγόρου του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολαβεί δυνάμει του ν. 3094/2003 αναφορικά με ζητήματα προστασίας των ζώων εν γένει και ειδικότερα αναφορικά με ζητήματα που άπτονται της αποτελεσματικής διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς από τους δήμους. Σύμφωνα, μάλιστα, με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής, ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής, του οποίου προΐσταται άμεσα ένας από τους έξι διορισμένους Βοηθούς Συνηγόρους, αναλαμβάνει την εξέταση των σχετικών αναφορών.

Παράλληλα, ο ίδιος νόμος (ν. 3094/2003) θέτει και τους περιορισμούς στις αρμοδιότητες της Αρχής, καθώς και ρητά εξαιρούμενους φορείς και εξαιρούμενες σχέσεις και διαφορές από το πεδίο παρέμβασής του. Υπό αυτό το πρίσμα, την ανάγνωση της προτεινόμενης διάταξης του άρθρου 38 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ν. 3094/2003, όπως, άλλωστε, επιτάσσουν και οι αρχές της ορθής και καλής νομοθέτησης, η προτεινόμενη διάταξη δεν συνιστά νέα αρμοδιότητα για την Αρχή, αλλά ρητή μνεία ήδη υφιστάμενης.

Άρθρο 45 Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη έχει καταδείξει, ότι σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρείται ολιγωρία των δήμων για την ορθή και συστηματική υλοποίηση προγραμμάτων προστασίας και διαχείρισης αδέσποτων ζώων, με αποτέλεσμα την πρόκληση δυσμενών συνθηκών διαβίωσής τους. Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 45, σε περίπτωση σοβαρής μη συμμόρφωσης των δήμων με τις διατάξεις του παρόντος, είναι δυνατόν να επιβάλλεται με απόφαση του

Υπουργού Εσωτερικών και κατόπιν εισήγησης της Ειδικής Επιτροπής του άρθρου 39, παρακράτηση μέρους του ποσού των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων που δικαιούται ο δήμος, η οποία μπορεί να ανέλθει σε ποσό που αντιστοιχεί έως δύο μήνες παρακράτηση σε ετήσια βάση.

Δεδομένου, ότι με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο οι δήμοι δεν υπόκεινται σε κυρώσεις στην περίπτωση που δεν εφαρμόζουν τις νόμιμες υποχρεώσεις τους, η εν λόγω διάταξη αξιολογείται ως ιδιαίτερα θετική εξέλιξη. Ωστόσο, ο Συνήγορος του Πολίτη εκφράζει τις επιφυλάξεις του ως προς την εφαρμοσιμότητα αυτής, δεδομένου ότι η διαδικασία που προβλέπεται είναι εξαιρετικά σύνθετη και δεν εστιάζει μέσω της επιβολής άμεσων κυρώσεων στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος, υπέρ της ευζωίας των αδέσποτων. Συμπερασματικά, κρίνεται αναγκαία η πρόβλεψη άμεσων κυρώσεων στο παρόν νομοθέτημα, ανά περίπτωση παράβασης και για τους δήμους, που αποδεδειγμένα δεν προβαίνουν στις απαιτούμενες ενέργειες που διασφαλίζουν την ευζωία των αδέσποτων, αλλά και για την ασφάλεια των δημοτών.

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

με την πεποίθηση ότι οι ανωτέρω απόψεις και προτάσεις θα βρουν πρόσφορο έδαφος και θα τύχουν της αναγκαίας εκτίμησης, παραμένω στη διάθεσή σας, καθώς και στη διάθεση των μελών της Διαρκούς Επιτροπής της Βουλής, για παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων.

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη